

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2021
(OR. en)

14484/21

**Διοργανικός φάκελος:
2021/0255(NLE)**

**EDUC 398
JEUN 148
SOC 705
RECH 544
DIGIT 176**

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

αριθ. προηγ. εγγρ.: 13621/21

Θέμα: Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη μικτή μάθηση για πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες στο παράρτημα η σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη μικτή μάθηση για πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς, όπως εγκρίθηκε από το Συμβούλιο (Παιδεία, Νεολαία, Πολιτισμός και Αθλητισμός) κατά τη σύνοδό του στις 29 και 30 Νοεμβρίου 2021.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με τη μικτή μάθηση για πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως τα άρθρα 165 και 166,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ:

1. Η πανδημία της νόσου COVID-19 έπληξε τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης και τους άσκησε πρωτοφανή πίεση παγκοσμίως και σε ολόκληρη την Ένωση. Οι κοινωνικοί περιορισμοί επέφεραν σημαντικές αλλαγές στη διδασκαλία και τη μάθηση, καθώς και στην επικοινωνία και τη συνεργασία εντός των κοινοτήτων εκπαίδευσης και κατάρτισης¹. Είχαν αντίκτυπο στους εκπαιδευόμενους, τις οικογένειές τους, τους εκπαιδευτικούς, τους εκπαιδευτές και τους επικεφαλής εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, καθώς και σε επαγγελματίες της κοινότητας που υποστηρίζουν την εκπαίδευση, όπως οι κοινωνικοί λειτουργοί, οι ψυχολόγοι, άλλοι ειδικοί παροχής συμβουλών, οι επαγγελματίες του τομέα της υγείας και οι εκπαιδευτικοί σε θέματα πολιτισμού. Τα κράτη μέλη μπόρεσαν να κινητοποιήσουν γρήγορα την εφαρμογή λύσεων και την υποστήριξη της εξ αποστάσεως μάθησης, χρησιμοποιώντας σε πολλές περιπτώσεις τις ψηφιακές τεχνολογίες. Αντλήθηκαν ωφέλιμα διδάγματα σχετικά με τις νέες δυνατότητες εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της σημαντικής ενίσχυσης των ψηφιακών δεξιοτήτων και ικανοτήτων των εκπαιδευτικών και των στενότερων δεσμών μεταξύ των σχολείων και της ευρύτερης κοινότητας. Ωστόσο, πολλά κράτη μέλη αντιμετώπισαν αδυναμίες εντός του συστήματος, με ευρεία έλλειψη ετοιμότητας και πόρων για τη μετάβαση προς μια διαφορετική προσέγγιση στη διδασκαλία και τη μάθηση, γεγονός το οποίο ανέδειξε και επιδείνωσε τις υφιστάμενες ανισότητες, τα χάσματα και τις ανάγκες². Τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να αντιμετωπίσουν τις αδυναμίες αυτές και να βελτιώσουν την ανθεκτικότητά τους, ώστε να ανταποκρίνονται καλύτερα και να προσαρμόζονται στις μεταβαλλόμενες συνθήκες στο μέλλον.

¹ Συμπεράσματα του Συμβουλίου για την αντιμετώπιση της κρίσης της νόσου COVID-19 στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, EE C 212 I της 26.6.2020, σ. 9.

² Βλ. έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD(2021) 219 final μέρος 1, σελίδα 6 (υποσημείωση 2).

2. Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου για την αντιμετώπιση της κρίσης της νόσου COVID-19 στην εκπαίδευση και την κατάρτιση καλούνται τα κράτη μέλη να «επανεκκινήσουν τις δραστηριότητες μάθησης και διδασκαλίας διά ζώσης», και επιπλέον να παρέχουν δυνατότητες «για εξ αποστάσεως, ψηφιακή και συνδυαστική μάθηση», δίδοντας παράλληλα «επιπλέον προσοχή στη διασφάλιση ίσων ευκαιριών». Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ψηφιακή εκπαίδευση στις κοινωνίες γνώσης³ της Ευρώπης καλείται επιπλέον η Επιτροπή «να δώσει συνέχεια, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη και βάσει τεκμηρίωσης», στα προαναφερόμενα συμπεράσματα, «με στόχο την κοινή αντίληψη των προσεγγίσεων, σε ενωσιακό επίπεδο, για αποτελεσματικές, χωρίς αποκλεισμούς και συμμετοχικές διαδικασίες εξ αποστάσεως μάθησης».
3. Το σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση 2021-2027 σκιαγραφεί το όραμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μια υψηλής ποιότητας, χωρίς αποκλεισμούς και προσβάσιμη ψηφιακή εκπαίδευση στην Ευρώπη. Είναι μια πρόσκληση για δράση για ισχυρότερη συνεργασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ώστε να αντληθούν διδάγματα από την πανδημία COVID-19 και να καταστούν τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης κατάλληλα για την ψηφιακή εποχή. Υπογραμμίζει τη δυνατότητα της τεχνολογίας να διευκολύνει μια περισσότερο προσβάσιμη, ευέλικτη, εξατομικευμένη και επικεντρωμένη στους εκπαιδευόμενους μάθηση. Επιδιώκει να αντιμετωπίσει τις ανισότητες στην εκπαίδευση και την κατάρτιση όταν υπάρχει έλλειψη ψηφιακών δεξιοτήτων και ικανοτήτων, πρόσβασης σε κατάλληλα εργαλεία και αξιόπιστης διαδικτυακής συνδεσιμότητας. Τονίζει την ανάγκη ενίσχυσης της ψηφιακής ικανότητας στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

³ EE C 415 της 1.12.2020, σ. 22.

4. Ένας από τους στόχους του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης είναι η προώθηση της ανάπτυξης ικανοτήτων, με σκοπό «να αξιοποιήσουν πλήρως το δυναμικό της εκπαίδευσης και του πολιτισμού ως κινητήριων δυνάμεων για τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την κοινωνική δικαιοσύνη, την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, καθώς και ως μέσον για να βιώσουν την ευρωπαϊκή ταυτότητα σε όλη της την πολυμορφία»⁴. Το ψήφισμα του Συμβουλίου περί στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης προς τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης και πέραν αυτού (2021-2030)⁵ ορίζει, ως κύριο στόχο της ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, την υποστήριξη της περαιτέρω ανάπτυξης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στα κράτη μέλη, τα οποία αποσκοπούν στη διασφάλιση της προσωπικής, κοινωνικής και επαγγελματικής ολοκλήρωσης όλων των πολιτών, προάγοντας παράλληλα τις δημοκρατικές αξίες, την ισότητα, την κοινωνική συνοχή, την ενεργό συμμετοχή στα κοινά και τον διαπολιτισμικό διάλογο, καθώς και τη βιώσιμη οικονομική ευημερία, την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και την απασχολησιμότητα.
5. Ως πρώτη αρχή στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων⁶ αναφέρεται ότι κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση, προκειμένου να διατηρήσει και να αποκτήσει δεξιότητες που θα του επιτρέψουν να συμμετέχει πλήρως στην κοινωνία και να διαχειρίζεται με επιτυχία τις αλλαγές στην αγορά εργασίας. Η αρχή 11 του πυλώνα προβλέπει ότι τα παιδιά από μειονεκτούντα περιβάλλοντα έχουν δικαίωμα σε ειδικά μέτρα για την ενίσχυση της ισότητας των ευκαιριών. Η αποτελεσματική εφαρμογή αυτών των αρχών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την αποφασιστικότητα και τη δράση των κρατών μελών. Οι δράσεις σε επίπεδο ΕΕ μπορούν να συμπληρώσουν τις εθνικές δράσεις και η Επιτροπή παρουσίασε τη δική της συμβολή στο σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων⁷.

⁴ COM(2017) 673 final.

⁵ EE C 66 της 26.2.2021, σ. 1.

⁶ EE C 428 της 13.12.2017, σ. 10.

⁷ COM(2021) 102 final.

6. Το ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων⁸ καθορίζει δράσεις που βοηθούν άτομα και επιχειρήσεις να αναπτύξουν περισσότερες και καλύτερες δεξιότητες και να τις χρησιμοποιήσουν, ενισχύοντας τη βιώσιμη ανταγωνιστικότητα και αναπτύσσοντας ανθεκτικότητα για αντίδραση σε κρίσεις, με βάση τα διδάγματα που αντλήθηκαν κατά την πανδημία COVID-19· προτείνει επίσης την προαγωγή της εκπαίδευσης STEM (θετικές επιστήμες, τεχνολογία, μηχανική και μαθηματικά) σε δράσεις έρευνας και καινοτομίας.
7. Η σύσταση του Συμβουλίου για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά⁹ καλεί τα κράτη μέλη να εγγυηθούν αποτελεσματική και δωρεάν πρόσβαση στην εκπαίδευση και τις σχολικές δραστηριότητες για τα παιδιά που έχουν ανάγκη (δηλαδή κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό). Η στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού¹⁰ απαιτεί τη διαμόρφωση ποιοτικής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς.
8. Σε έναν ραγδαία μεταβαλλόμενο και ιδιαίτερα διασυνδεδεμένο κόσμο, κάθε άτομο χρειάζεται ευρύ φάσμα ικανοτήτων που θα πρέπει να αναπτύσσει συνεχώς καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του. Οι βασικές ικανότητες, όπως ορίζονται στο ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς σχετικά με τις βασικές ικανότητες για τη διά βίου μάθηση¹¹, αποσκοπούν στο να θέσουν τα θεμέλια για την επίτευξη περισσότερο ισότιμων και πιο δημοκρατικών κοινωνιών. Ανταποκρίνονται στην ανάγκη για βιώσιμη ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς και για κοινωνική συνοχή και περαιτέρω καλλιέργεια της δημοκρατικής νοοτροπίας.

⁸ COM(2020) 274 final.

⁹ EE L 223 της 22.6.2021, σ. 14.

¹⁰ COM(2021) 142 final.

¹¹ EE C 189 της 4.6.2018, σ. 7.

9. Η σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης¹² αναφέρει ότι η ανάπτυξη ικανοτήτων διευκολύνεται με την προώθηση ποικίλων προσεγγίσεων και περιβαλλόντων μάθησης, συμπεριλαμβανομένης της κατάλληλης χρήσης των ψηφιακών τεχνολογιών· με την παροχή υποστήριξης προς το εκπαιδευτικό προσωπικό και προς άλλα ενδιαφερόμενα μέρη που στηρίζουν τις μαθησιακές διαδικασίες, μεταξύ άλλων τις οικογένειες· με την υποστήριξη και περαιτέρω ανάπτυξη της αξιολόγησης και επικύρωσης των βασικών ικανοτήτων που αποκτώνται σε διαφορετικά περιβάλλοντα και με την ενίσχυση της συνεργασίας στο πλαίσιο της εκπαίδευσης και μεταξύ των πλαισίων εκπαίδευσης, κατάρτισης και μάθησης σε όλα τα επίπεδα και σε διαφορετικά πεδία.
10. Η σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EEK) για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα¹³ προτείνει ένα εκσυγχρονισμένο πολιτικό όραμα της ΕΕ για την ΕΕΚ, το οποίο συμπεριλαμβάνει την ψηφιοποίησή της και τη χρήση της μικτής μάθησης. Στη δήλωση του Όσναμπρουκ σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ως καταλύτη ανάκαμψης και δίκαιης μετάβασης στην ψηφιακή και την πράσινη οικονομία αναφέρεται ότι η ψηφιακή μάθηση μπορεί να έχει σημαντική και συμπληρωματική συμβολή¹⁴.
11. Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου για τους Ευρωπαίους εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές για το μέλλον¹⁵ αναγνωρίζουν ότι οι εκπαιδευτικοί, οι εκπαιδευτές και οι διευθυντές σχολείων αποτελούν την απαραίτητη κινητήρια δύναμη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και θα πρέπει να συμμετέχουν στη δημιουργία των πολιτικών εκπαίδευσης και κατάρτισης, με αυτονομία στην εφαρμογή αυτών των πολιτικών στην πράξη, αλλά χρειάζονται επίσης την υποστήριξη μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης για την αρχική εκπαίδευση, την εισαγωγή στο επάγγελμα και τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη.

¹² ΕΕ C 189 της 4.6.2018, σ. 1.

¹³ ΕΕ C 417 της 2.12.2020, σ. 1.

¹⁴ Εγκρίθηκε στις 30 Νοεμβρίου 2020.

¹⁵ ΕΕ C 193 της 9.6.2020, σ. 11.

12. Η πανδημία έχει αυξήσει την παραδοσιακή ανησυχία για τη σωματική, ψυχική και συναισθηματική ευεξία των παιδιών και των νέων. Όλα τα παιδιά και οι νέοι θα πρέπει να λαμβάνουν την υποστήριξη που χρειάζονται ώστε να απολαμβάνουν υγιεινό και δραστήριο τρόπο ζωής¹⁶, με την ενθάρρυνση καλών συνηθειών διά βίου, και θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε αθλητικές και άλλες σωματικές δραστηριότητες, οι οποίες ενισχύουν τις κινητικές δεξιότητες και τονώνουν την ψυχική και συναισθηματική ευεξία. Τα παιδιά και οι νέοι χρειάζονται επίσης υποστήριξη για την ψυχική και συναισθηματική τους ευεξία κατά τη διάρκεια της μάθησης, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα μαθησιακά καθήκοντα υπό αυξημένη πίεση και την κατανόηση της ασφαλούς και υπεύθυνης συμπεριφοράς στο διαδίκτυο¹⁷. Απαιτείται επίσης στήριξη προς όσους εκπαιδευόμενους περνούν παρατεταμένες χρονικές περιόδους μακριά από την υποστήριξη των οικογενειών τους, των ομοτίμων ή του προσωπικού των σχολείων. Σημασία έχει επίσης ο προσδιορισμός των τομέων που χρειάζονται βελτίωση και αποκατάσταση για την αντιμετώπιση ενδεχόμενων μαθησιακών απωλειών και επιπτώσεων στην ευεξία.
13. Αναγνωρίζοντας μεν πλήρως την αξία της διά ζώσης μάθησης, η μάθηση με διαφορετικούς τρόπους και σε διαφορετικά περιβάλλοντα, συμπεριλαμβανομένων του σχολικού χώρου, του σπιτιού, των υπαίθριων χώρων, των πολιτιστικών χώρων, των χώρων εργασίας και του ψηφιακού περιβάλλοντος, μπορεί να παρακινήσει παιδιά και νέους να βελτιώσουν την ευρεία ανάπτυξη των ικανοτήτων τους. Αυτό με τη σειρά του μπορεί να τα βοηθήσει να κατανοήσουν τη συνάφεια της επίσημης εκπαίδευσης και κατάρτισης με τη ζωή τους στην κοινωνία και να τους δώσει κίνητρο για μεγαλύτερη δραστήρια συμμετοχή σε τοπικές και παγκόσμιες προκλήσεις, για παράδειγμα όσες σχετίζονται με τη βιωσιμότητα, το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή.

¹⁶ Σε επίπεδο ΕΕ, για παράδειγμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δρομολογεί την πρωτοβουλία «HealthyLifestyle4All» ως διετή εκστρατεία που αποσκοπεί στη σύνδεση του αθλητισμού και των δραστηρίων τρόπων ζωής με τις πολιτικές για την υγεία και τα τρόφιμα και άλλες πολιτικές.

¹⁷ Βλ. την έκθεση του ΚΚΕρ με τίτλο «The likely impact of COVID-19 on education: Reflections based on the existing literature and recent international datasets» (Ο πιθανός αντίκτυπος της COVID-19 στην εκπαίδευση: προβληματισμοί με βάση την υπάρχουσα βιβλιογραφία και τα πρόσφατα διεθνή σύνολα δεδομένων) (Di Pietro, G., Biagi, F., Dinis Mota Da Costa, P., Karpinski, Z. και Mazza, J., 2020).

14. Η εκπαίδευση αποτελεί θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα και δικαίωμα του παιδιού. Πρέπει να διασφαλίζεται η πρόσβαση σε αυτήν, ανεξάρτητα από το περιβάλλον στο οποίο πραγματοποιείται —στον χώρο του σχολείου, άλλα φυσικά περιβάλλοντα, εξ αποστάσεως ή με συνδυασμό όλων αυτών— και ανεξάρτητα από τις διάφορες προσωπικές και κοινωνικές συνθήκες των εκπαιδευομένων. Πέρα από την πανδημία, και αναγνωρίζοντας παράλληλα απολύτως την αξία που έχουν η μάθηση στον χώρο του σχολείου και η διά ζώσης μάθηση, οι προσεγγίσεις μικτής μάθησης αποτελούν ευκαιρία για τη βελτίωση της ποιότητας, της συνάφειας και της συμμετοχικότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, για παράδειγμα με την καλύτερη παροχή μάθησης σε αγροτικές και απόμερες περιοχές, μεταξύ άλλων στις εξόχως απόκεντρες περιοχές και τις νησιωτικές κοινότητες, καθώς και για άλλους εκπαιδευόμενους που ενδέχεται (προσωρινά) να μην έχουν συνεχή παρουσία στον χώρο του σχολείου, όπως είναι: μέλη κοινοτήτων νομάδων ή μετακινούμενοι εργαζόμενοι· νεαροί φροντιστές· άτομα με προβλήματα υγείας ή που διαμένουν σε νοσοκομεία και κέντρα φροντίδας· συμμετέχοντες σε προπόνηση υψηλών επιδόσεων· και όσοι συμμετέχουν σε επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ή εργάζονται επ' αμοιβή. Όλα τα περιβάλλοντα και τα εργαλεία θα πρέπει να είναι εξίσου προσιτά σε μειονοτικές ομάδες, παιδιά και νέους με αναπηρίες και άτομα προερχόμενα από κοινωνικοοικονομικώς μειονεκτούντα περιβάλλοντα και να μην επιφέρουν διακρίσεις ή διαχωρισμούς.
15. Οι προσεγγίσεις μικτής μάθησης αναγνωρίζουν την αξία του σχολείου ως κοινού χώρου προσωπικής και κοινωνικής αλληλεπίδρασης, κάτι το οποίο είναι σημαντικό για τη μάθηση ως τρόπο κατανόησης και αντίληψης του κόσμου. Τόσο η αρχιτεκτονική του σχολείου όσο και ο σχεδιασμός του σχολικού χώρου είναι σημαντικά από αυτήν την άποψη.
16. Οι προσεγγίσεις μικτής μάθησης μπορούν να ενισχύσουν την ευρεία ανάπτυξη ικανοτήτων χάρη στην ποικιλία μαθησιακών καθηκόντων και εργαλείων που μπορούν να περιλαμβάνουν. Η χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας, συμπεριλαμβανομένης της σύνδεσης συσκευών στο διαδίκτυο, μπορεί να διευκολύνει την αλληλεπίδραση του εκπαιδευομένου με άλλους εκπαιδευόμενους, προγράμματα μάθησης και άλλες πηγές πληροφοριών, αλλά και να στηρίζει τη διά ζώσης μάθηση και τη μάθηση σε διαφορετικά περιβάλλοντα. Η απόκτηση ψηφιακών ικανοτήτων και ικανοτήτων σε θέματα δεδομένων μπορεί να διευκολυνθεί με τις προσεγγίσεις μικτής μάθησης. Η συμπληρωματική χρήση επιστημονικού εξοπλισμού, ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων, εργαλείων χειροτεχνίας, αντικειμένων καθημερινής χρήσης, δημοσιευμένων κειμένων και εργαλείων γραφής και εικαστικών τεχνών, μπορεί να υποστηρίξει τη δημιουργικότητα και την προσωπική έκφραση, τόσο ατομικά όσο και συλλογικά.

17. Οι προσεγγίσεις μικτής μάθησης απαιτούν συνεκτική προσέγγιση σε ολόκληρο το σύστημα, ώστε να δημιουργηθούν πρόσφορες συνθήκες. Αυτό συνεπάγεται τη συμμετοχή επαγγελματιών με διαφορετικά πεδία εμπειρογνωσίας και την προαγωγή της συνεργασίας με την κοινότητα, κάτι το οποίο ενθαρρύνει την κοινή ευθύνη για την ανάπτυξη των παιδιών και των νέων. Η αποτελεσματικότητα των συστηματικών μέτρων για την υποστήριξη των προσεγγίσεων μικτής μάθησης θα βασίζεται επίσης στη διάρθρωση και τη στήριξη των σχέσεων μεταξύ των διαφόρων στοιχείων του οικοσυστήματος, μεταξύ των τοπικών, περιφερειακών και εθνικών αρχών εκπαίδευσης και κατάρτισης· της βιομηχανίας εκπαιδευτικών πόρων (παροχή τεχνολογίας, εκδόσεις και λοιπός εξοπλισμός προγραμμάτων σπουδών)· των ιδρυμάτων έρευνας, εκπαίδευσης και κατάρτισης· των κοινοτήτων· των οργανώσεων και πρωτοβουλιών της κοινωνίας των πολιτών· καθώς και των ίδιων των οικογενειών και των εκπαιδευομένων, ανεξάρτητα από τις ανάγκες ή τα επίπεδα ικανοτήτων τους.
18. Οι προσεγγίσεις μικτής μάθησης αποτελούν ευρέως καθιερωμένη πρακτική στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση¹⁸. ωστόσο, οι περιορισμοί λόγω της πανδημίας έθεσαν υπό δοκιμασία την ικανότητα των ιδρυμάτων και των οργανισμών να παρέχουν μάθηση στον χώρο εργασίας και να διατηρούν επαφή με τους εκπαιδευτές και τους καθοδηγητές, ενώ παράλληλα είχαν αντίκτυπο και στην παροχή προγραμμάτων μαθητείας. Η μείωση της πρόσβασης σε πρακτικές εμπειρίες υπογράμμισε τη γνωστή ανάγκη για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση να αξιοποιήσουν την ψηφιακή τεχνολογία, ήτοι μεταξύ άλλων τις ψηφιακές συσκευές και τις πλατφόρμες μάθησης, τα ηλεκτρονικά χαρτοφυλάκια και την επαυξημένη και την εικονική πραγματικότητα για προσομοιώσεις. Ενίσχυσε επίσης την ανάγκη κατανόησης και συντονισμού του τρόπου με τον οποίο χρησιμοποιούνται οι ψηφιακές τεχνολογίες για τη μάθηση σε διαφορετικά περιβάλλοντα (π.χ. επί τόπου στο σχολείο ή κατά τη διάρκεια πρακτικής άσκησης), προκειμένου να προετοιμαστούν οι εκπαιδευόμενοι για τη ζωή και τη μελλοντική αγορά εργασίας.

¹⁸ Η αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση πραγματοποιείται συνήθως σε ανώτερο δευτεροβάθμιο και μεταδευτεροβάθμιο επίπεδο, προτού οι σπουδαστές αρχίσουν την επαγγελματική τους ζωή. Πραγματοποιείται είτε στο σχολικό περιβάλλον (κυρίως στην αίθουσα διδασκαλίας) είτε σε εργασιακό περιβάλλον, όπως κέντρα κατάρτισης και εταιρείες, ανάλογα με τα εθνικά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης και τις οικονομικές δομές.

19. Η σημασία και η συνάφεια της μη τυπικής μάθησης είναι εμφανείς από τις εμπειρίες που αποκτώνται μέσω της εργασίας στον τομέα της νεολαίας, της εθελοντικής εργασίας και της συμμετοχής σε πολιτιστικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένου του μαζικού αθλητισμού. Η μη τυπική μάθηση παίζει σημαντικό ρόλο στη στήριξη της ανάπτυξης βασικών διαπροσωπικών, επικοινωνιακών, γνωστικών και προσωπικών δεξιοτήτων, όπως η δημιουργικότητα, οι οποίες διευκολύνουν τη μετάβαση των νέων στην ενήλικη ζωή, την ενεργό συμμετοχή στα κοινά και την επαγγελματική ζωή¹⁹. Ο προσδιορισμός νέων τρόπων μάθησης συνεπάγεται καλύτερη συνεργασία μεταξύ των τυπικών και των μη τυπικών περιβαλλόντων μάθησης²⁰.
20. Η παρούσα σύσταση σέβεται πλήρως τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Αναγνωρίζει ότι το επίπεδο αυτονομίας των ιδρυμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης παρουσιάζει σημαντική ποικιλία από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Σε ορισμένα κράτη μέλη, τα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, τα ιδρύματα εκπαίδευσης εκπαιδευτικών, καθώς και οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές, διαθέτουν μεγάλο βαθμό αυτονομίας. Η σύσταση θα εφαρμοστεί σύμφωνα με τις εθνικές συνθήκες.

¹⁹ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τον ρόλο των κοινωνικομορφωτικών δραστηριοτήτων για τους νέους στη στήριξη της ανάπτυξης βασικών δεξιοτήτων ζωής οι οποίες διευκολύνουν την επιτυχή μετάβασή τους στον ενήλικο και στον επαγγελματικό βίο και στην ενεργό συμμετοχή στα κοινά, EE C 189 της 15.6.2017, σ. 30.

²⁰ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση του ρόλου του μαζικού ερασιτεχνικού αθλητισμού στην ανάπτυξη εγκάρσιων δεξιοτήτων, ιδίως μεταξύ των νέων, EE C 172 της 27.5.2015, σ. 8.

Λαμβάνοντας υπόψη τον ακόλουθο ορισμό της «μικτής μάθησης»:

Για τους σκοπούς της παρούσας σύστασης, η μικτή μάθηση στην τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση περιλαμβάνει μια ποικιλία προσεγγίσεων και νοείται ως ένα σχολείο (στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης), ένας εκπαιδευτικός και εκπαιδευτής ή εκπαιδευόμενος που υιοθετεί περισσότερες από μία προσεγγίσεις στη μαθησιακή διαδικασία:

- συνδυάζοντας τον χώρο του σχολείου και άλλα φυσικά περιβάλλοντα μακριά από τον χώρο του σχολείου (είτε με την παρουσία εκπαιδευτικού/εκπαιδευτή είτε με φυσική ή/και χρονική απόσταση κατά την εξ αποστάσεως μάθηση)·
- συνδυάζοντας διαφορετικά μαθησιακά εργαλεία που μπορεί να είναι ψηφιακά (συμπεριλαμβανομένης της διαδικτυακής μάθησης) και μη ψηφιακά.

Οι εκπαιδευτικοί, οι εκπαιδευτές και τα σχολεία, με βάση την επαγγελματική παιδαγωγική κρίση τους, επιλέγουν και διευκολύνουν τη χρήση αυτών των προσεγγίσεων στο πλαίσιο συμμετοχικών και αποτελεσματικών μαθησιακών καθηκόντων που υποστηρίζουν την ευρεία ανάπτυξη ικανοτήτων, ανάλογα με την ηλικία, τις ικανότητες και τις συνθήκες των εκπαιδευομένων και τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα.

Άλλα φυσικά περιβάλλοντα μπορεί να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, αφενός: το σπίτι· νοσοκομεία (όταν πρόκειται για άρρωστα ή τραυματισμένα παιδιά)· και αφετέρου, πολιτιστικά ιδρύματα και ιδρύματα διαφύλαξης της συλλογικής μνήμης· γεωργικές εκμεταλλεύσεις, επιχειρήσεις και άλλους χώρους εργασίας· τη φύση και υπαίθριους χώρους· χώρους αθλητισμού και νεολαίας.

Η εξ αποστάσεως μάθηση ορίζεται ως η μάθηση κατά την οποία ο εκπαιδευτικός/εκπαιδευτής και ο εκπαιδευόμενος βρίσκονται σε φυσική ή/και χρονική απόσταση, λαμβανομένων υπόψη των εθνικών συνθηκών.

Η διαδικτυακή μάθηση ορίζεται ως η μάθηση που πραγματοποιείται με τη χρήση ψηφιακής τεχνολογίας για τη σύνδεση διαφορετικών συσκευών και τη διευκόλυνση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ του εκπαιδευόμενου και των εκπαιδευτικών, των εκπαιδευτών ή άλλου εκπαιδευτικού προσωπικού ή άλλων εκπαιδευομένων, με στόχο την απόκτηση μαθησιακού περιεχομένου ή άλλων πληροφοριών για να επιτευχθούν οι σκοποί των προγραμμάτων μάθησης.

Στα ψηφιακά μαθησιακά εργαλεία περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων: διαδραστικοί πίνακες και συσκευές προβολής για συνεργασία στην αίθουσα διδασκαλίας· φορητές συσκευές, ταμπλέτες και φορητοί υπολογιστές (λάπτοπ) με εφαρμογές για τον σχεδιασμό, την έρευνα και την κοινοχρησία εργασιών· τηλεόραση και ραδιόφωνο για την παρακολούθηση προγραμμάτων· και εργαλεία και εφαρμογές επαυξημένης και εικονικής πραγματικότητας για μεγαλύτερη διαδραστικότητα. Τα ψηφιακά μαθησιακά εργαλεία δεν χρειάζεται απαραίτητως να συνδέονται με το διαδίκτυο.

ΣΥΝΙΣΤΑ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

1. Με βάση τα διδάγματα που αντλήθηκαν στο πλαίσιο της κρίσης λόγω της νόσου COVID-19, να υποστηρίξουν την ανάκαμψη και την ετοιμότητα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, αντιμετωπίζοντας τις συνέπειες της πανδημίας για τους εκπαιδευόμενους, τους εκπαιδευτικούς, τους εκπαιδευτές και το λοιπό εκπαιδευτικό προσωπικό, να αναπτύξουν πιο μακροπρόθεσμες στρατηγικές προσεγγίσεις για τη μικτή μάθηση και να αξιοποιήσουν επιτυχημένες καινοτομίες που εισήχθησαν ή δοκιμάστηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας για την ανταλλαγή και την κλιμάκωση ορθών πρακτικών, σύμφωνα με τις αρχές που ορίζονται στην παρούσα σύσταση²¹. Οι καινοτομίες αυτές δεν αντικαθιστούν αλλά συμπληρώνουν τη μάθηση στον χώρο του σχολείου και την διά ζώσης μάθηση.

²¹ Το πλαίσιο για τη μικτή μάθηση που παρουσιάζεται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (SWD (2021) 219 final) μπορεί να αποτελέσει τη βάση για συγκεκριμένες δράσεις, προσαρμοσμένες στην κατάσταση της εκάστοτε χώρας.

2. Να υποστηρίξουν τους εκπαιδευόμενους εξετάζοντας τα ακόλουθα μέτρα:

Ως άμεση απάντηση στην κρίση

- α. Παροχή πρόσθετων μαθησιακών ευκαιριών και στοχευμένης υποστήριξης σε εκπαιδευόμενους για να αποκατασταθεί η μαθησιακή απώλεια που προκάλεσαν το μερικό κλείσιμο των σχολείων και οι περιορισμοί στην διά ζώσης διδασκαλία, ιδίως για εκπαιδευόμενους που αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες, έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, προέρχονται από μειονεκτούσες ομάδες ή έχουν άλλως επηρεαστεί από την διακοπή της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Η παροχή αυτή μπορεί να περιλαμβάνει, για παράδειγμα, ενισχυμένη εξατομικευμένη στήριξη και προσωπική διδασκαλία, προγράμματα καθοδήγησης (μεταξύ αυτών, καθοδήγησης από ομοτίμους), κοινότητες συμπεριληπτικής μάθησης, επιπλέον εκπαιδευτικούς ανθρώπινους πόρους στην τάξη (π.χ. συνδιδασκαλία), περισσότερη συμβουλευτική στήριξη, πρόσθετο χρόνο μάθησης κατά τη σχολική χρονιά ή/και την περίοδο των διακοπών και πρόσβαση σε πρόσθετα περιβάλλοντα μάθησης, όπως δημόσιες βιβλιοθήκες και κοινοτικοί χώροι, καθώς και σε υπηρεσίες μετασχολικής μέριμνας με παιδαγωγική στήριξη.
- β. Απόδοση προτεραιότητας στη σωματική και ψυχική ευεξία των εκπαιδευομένων και των οικογενειών τους. Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται: ενίσχυση της ψυχολογικής στήριξης και ανάπτυξη καθοδήγησης για την ψυχική υγεία· συμπερίληψη στους στόχους του σχολείου πολιτικών για την ευεξία των εκπαιδευομένων και για την καταπολέμηση του σχολικού εκφοβισμού· διαδικασίες διασφάλισης της ποιότητας και παρακολούθησης (στο πλαίσιο τακτικών εργασιών διασφάλισης ποιότητας ή επιθεώρησης σχολείου ή στο πλαίσιο ειδικών αξιολογήσεων της κατάστασης του σχολείου στο πλαίσιο της πανδημίας)· τοποθέτηση ειδικού προσωπικού ή διευκόλυνση της πρόσβασης σε εξειδικευμένους επαγγελματίες και υπηρεσίες ψυχικής υγείας και υποστήριξης.

γ. Ενίσχυση της ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων και ικανοτήτων για όλους τους εκπαιδευόμενους και τις οικογένειές τους, λαμβανομένων υπόψη του χάσματος της ψηφιακής υστέρησης και του ψηφιακού χάσματος μεταξύ των φύλων, με παράλληλη καταπολέμηση όλων των στερεότυπων και προκαταλήψεων, συμπεριλαμβανομένων των έμφυλων, και ενίσχυση της ψηφιακής ικανότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με ενθάρρυνση των επενδύσεων, σε σχολικό και κοινοτικό επίπεδο, σε διαθέσιμες συσκευές και συνδεσιμότητα και με παροχή ευκαιριών για την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων και ικανοτήτων, μεταξύ άλλων μέσω της χρήσης τεχνολογίας επικοινωνιών, τόσο για ανεξάρτητη και για συνεργατική μάθηση όσο και για αυτοαξιολόγηση για τη βελτίωση της περαιτέρω μάθησης. Η υλοποίηση των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων που προβλέπονται στα εθνικά σχέδια και στα σχέδια του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας διασφαλίζει ότι όλοι οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να έχουν πρόσβαση στον απαραίτητο εξοπλισμό και στις απαραίτητες μαθησιακές ευκαιρίες.

Για την υποστήριξη της ανάκαμψης και της μακροπρόθεσμης ετοιμότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης:

δ. Διερεύνηση τρόπων για την ανάπτυξη προσεγγίσεων μικτής μάθησης στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, προς όφελος όλων των εκπαιδευομένων και για να εξασφαλιστεί διαρκής θετικός αντίκτυπος στη διδασκαλία και τη μάθηση που είναι προσαρμοσμένες στην ηλικία, τις ικανότητες, τις ειδικές ανάγκες και τους μαθησιακούς στόχους των εκπαιδευομένων, αναγνωρίζοντας παράλληλα πλήρως την αξία της μάθησης στον χώρο του σχολείου και της διά ζώσης μάθησης. Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται η ενίσχυση της ανάπτυξης και ενσωμάτωσης διαφορετικών εργαλείων μάθησης, προκειμένου να δοθούν ευκαιρίες για έρευνα και έκφραση, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης του γραμματισμού στις θετικές επιστήμες, του ψηφιακού γραμματισμού και του γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας· υποστήριξη της μάθησης που συνδυάζει διαφορετικά περιβάλλοντα για να εμπλουτίζεται η μαθησιακή εμπειρία· δημιουργία της κατάλληλης ισορροπίας μεταξύ της μάθησης με γνώμονα τον δάσκαλο και τον σπουδαστή, αφενός, και της συνεργατικής και ανεξάρτητης μάθησης, αφετέρου· διερεύνηση μεθόδων μάθησης ώστε να καταστούν ελκυστικές οι νέες ευκαιρίες και να προσφερθούν καλύτερες μαθησιακές λύσεις τόσο για τους εκπαιδευόμενους όσο και για τους εκπαιδευτικούς.

- ε. Αξιοποίηση προσεγγίσεων μικτής μάθησης ως τρόπου υποστήριξης της ευεξίας, της αυτονομίας και της εξατομικευμένης μάθησης των εκπαιδευομένων (λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία, τις ικανότητες και τις ειδικές μαθησιακές ανάγκες τους) και ανάπτυξης της «προσωπικής, κοινωνικής και μεταγνωστικής ικανότητάς» τους (μίας από τις οκτώ «βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης»²² η οποία αναπτύσσεται περαιτέρω στην πρωτοβουλία της Επιτροπής για το ευρωπαϊκό πλαίσιο LifeComp²³).
3. Να υποστηρίξουν τους εκπαιδευτικούς και τους εκπαιδευτές εξετάζοντας τα ακόλουθα μέτρα:

Ως άμεση απάντηση στην κρίση:

- α. Στήριξη της αυτοαξιολόγησης των εκπαιδευτικών όσον αφορά τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών, καθώς και μαθήματα αναβάθμισης δεξιοτήτων και άλλες μορφές επαγγελματικής επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές που θα τους βοηθήσουν να χρησιμοποιούν και να ενσωματώνουν ψηφιακά προγράμματα και εργαλεία στη διδασκαλία²⁴. Ανάπτυξη και διάδοση επιγραμμικών και επιτόπιων παιδαγωγικών ενοτήτων και πόρων που θα βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς και τους εκπαιδευτές να προσαρμόσουν τις μεθόδους και πρακτικές διδασκαλίας τους στις προσεγγίσεις μικτής μάθησης²⁵, με βάση την εμπειρία και την ανατροφοδότηση που λαμβάνουν, και συνεργασία μαζί τους για τη χρήση νέων εργαλείων και υλικού, μεταξύ άλλων όσον αφορά την ασφάλη και δεοντολογική δραστηριοποίηση σε ψηφιακά περιβάλλοντα και τρόπους υποστήριξης των μαθητών στο πλαίσιο αυτό.

²² Σύσταση του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2018, σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης, ΕΕ C 189 της 4.6.2018, σ. 1.

²³ Το LifeComp περιλαμβάνει τρεις αλληλένδετους τομείς ικανοτήτων: «προσωπικές», «κοινωνικές» και «μεταγνωστικές». Κάθε τομέας περιλαμβάνει τρεις ικανότητες: αυτορρύθμιση, ευελιξία, ευημερία (προσωπικός τομέας)· ενσυναίσθηση, επικοινωνία, συνεργασία (κοινωνικός τομέας)· πνεύμα ανάπτυξης, κριτική σκέψη και διαχείριση μάθησης (μεταγνωστικός τομέας). Οι ικανότητες του LifeComp ισχύουν για όλους τους τομείς της ζωής και μπορούν να αποκτώνται διά βίου μέσω της τυπικής, άτυπης και μη τυπικής εκπαίδευσης (<https://ec.europa.eu/jrc/en/lifecom>).

²⁴ Στις 5 Οκτωβρίου 2021 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εγκαινίασε το νέο εργαλείο SELFIE για εκπαιδευτικούς που υποστηρίζει τους εκπαιδευτικούς στον σχεδιασμό της ανάπτυξης των ψηφιακών τους ικανοτήτων.

²⁵ Η Πύλη Σχολικής Εκπαίδευσης περιέχει ήδη κάποιους πόρους για τη μικτή μάθηση, οι οποίοι απευθύνονται σε εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές.

- β. Μεγαλύτερη έμφαση στην ευεξία και την ποιότητα της επαγγελματικής ζωής των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών, των διευθυντών σχολείων και του λοιπού εκπαιδευτικού προσωπικού, προκειμένου να μετριαστεί το άγχος και να αποτραπεί η επαγγελματική εξουθένωση. Στο πλαίσιο αυτό μπορεί να περιλαμβάνονται: η διευκόλυνση της πρόσβασης σε εξειδικευμένους επαγγελματίες και υπηρεσίες ψυχικής υγείας και υποστήριξης· η προώθηση της ανάπτυξης ή/και της οργάνωσης της στήριξης από ομοτίμους για τον μετριασμό του άγχους· και η παροχή περισσότερων ευκαιριών κατάρτισης σχετικά με την ανθεκτικότητα/την ψυχική ευεξία στα προγράμματα αρχικής εκπαίδευσης και συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών.

Για την υποστήριξη της ανάκαμψης και της μακροπρόθεσμης ετοιμότητας των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών:

- γ. Ενσωμάτωση προσεγγίσεων μικτής μάθησης στα προγράμματα αρχικής εκπαίδευσης²⁶ και συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης²⁷ των εκπαιδευτικών· αυτό θα βοηθήσει το εκπαιδευτικό προσωπικό να προσαρμόσει τον μαθησιακό σχεδιασμό στο εκάστοτε επαγγελματικό πλαίσιο και θα του δώσει τα εφόδια για να μπορεί να διευκολύνει τη μάθηση σε διάφορα εσωτερικά και υπαίθρια περιβάλλοντα και με διάφορα εργαλεία και καθήκοντα.
- δ. Παροχή πρόσβασης σε κέντρα εμπειρογνώσιας και σε κατάλληλους πόρους για την καθοδήγηση και τη βελτίωση των προσεγγίσεων μικτής μάθησης. Υποστήριξη του προσωπικού εκπαίδευσης και κατάρτισης για να αναπτύξουν προσεγγίσεις μικτής μάθησης στα συγκεκριμένα περιβάλλοντά τους μέσω ανταλλαγών προσωπικού και μάθησης από ομοτίμους, δημιουργίας ισχυρών σχολικών ομάδων μέσω συνεργατικής μάθησης, δικτύων, έργων συνεργασίας και κοινοτήτων πρακτικής.
- ε. Ανάπτυξη καθοδήγησης σχετικά με νέες προσεγγίσεις στην αξιολόγηση και τις τελικές εξετάσεις, συμπεριλαμβανομένων των διαδικτυακών, με ενδεδειγμένα εργαλεία για τη διαμορφωτική και τη συνολική αξιολόγηση, που είναι κατάλληλα για διαφορετικά επίπεδα και μαθησιακά πλαίσια εκπαίδευσης και κατάρτισης.

²⁶ Περίοδος επίσημων σπουδών για την απόκτηση αναγνωρισμένου τίτλου για την άσκηση του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού. Οι σπουδές προσφέρονται συνήθως από πανεπιστημιακά τμήματα εκπαίδευσης ή από ανεξάρτητα ιδρύματα εκπαίδευσης εκπαιδευτικών (βλ. γλωσσάριο στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD (2021) 219 final).

²⁷ Η μάθηση στην οποία συμμετέχουν οι επαγγελματίες σε οποιοδήποτε στάδιο της σταδιοδρομίας τους προκειμένου να βελτιώσουν τις πρακτικές τους (βλ. γλωσσάριο στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD (2021) 219 final).

- στ. Ενθάρρυνση του εκπαιδευτικού προσωπικού να συμμετάσχει σε διερευνητικά έργα και έρευνες, μεταξύ άλλων όσον αφορά δοκιμές της χρήσης καθηκόντων σε άλλα μαθησιακά περιβάλλοντα και της χρήσης ψηφιακής τεχνολογίας προς υποστήριξη των διαδικασιών διδασκαλίας και μάθησης.
4. Να υποστηρίξουν τα σχολεία εξετάζοντας τα ακόλουθα μέτρα:

Ως άμεση απάντηση στην κρίση:

- α. Παροχή εργαλείων και πόρων για προσεγγίσεις μικτής μάθησης, καθώς και παροχή καθοδήγησης στα σχολεία σχετικά με τρόπους αποτελεσματικής χρήσης τους²⁸.
- β. Κινητοποίηση ή πρόσληψη επιπρόσθετου προσωπικού, ώστε να διατίθεται περισσότερος χρόνος ατομικής στήριξης στο σχολείο και στις μετασχολικές δραστηριότητες, ει δυνατόν.
- γ. Υποστήριξη αποτελεσματικών συμπράξεων για υποδομή και πόρους μεταξύ διαφορετικών παρόχων εκπαίδευσης και κατάρτισης, μεταξύ άλλων από τοπικές και περιφερειακές αρχές, επιχειρήσεις, επαγγελματικές ενώσεις, ιδρύματα καλών τεχνών, πολιτιστικής κληρονομιάς, αθλητισμού, διατήρησης της φύσης, τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ερευνητικά ιδρύματα, την κοινωνία των πολιτών, τη βιομηχανία εκπαιδευτικών πόρων (συμπεριλαμβανομένων της τεχνολογίας, των εκδόσεων και λοιπού εξοπλισμού προγραμμάτων σπουδών) και την εκπαιδευτική έρευνα.
- δ. Παροχή στήριξης στα σχολεία για την παρακολούθηση και την αυτοαξιολόγηση των στρατηγικών τους για την ένταξη και των πρακτικών τους όσον αφορά τις προσεγγίσεις μικτής μάθησης και για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων αντιμετώπισης των ελλείψεων, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης εργαλείων της ΕΕ²⁹.
- ε. Βελτίωση της κατανόησης από τους γονείς, τους νόμιμους κηδεμόνες και τις οικογένειες των μαθησιακών περιβαλλόντων, εργαλείων και καθηκόντων μέσω συστηματικής επικοινωνίας και καθοδήγησης, χωρίς να δημιουργούνται πρόσθετες επιβαρύνσεις γι' αυτούς.

²⁸ Το εργαλείο SELFIE μπορεί να υποστηρίξει τα σχολεία στον προβληματισμό και τη συλλογή στοιχείων σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση και τις ανάγκες τους. Το εργαλείο είναι αρθρωτό και μπορεί να προσαρμοστεί από κάθε σχολείο ώστε να λαμβάνεται υπόψη το συγκεκριμένο πλαίσίό του.

²⁹ Η ευρωπαϊκή εργαλειοθήκη για τα σχολεία για «Πρόωθηση της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και αντιμετώπιση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου» προσφέρει πληθώρα πόρων και πρακτικών παραδειγμάτων, καθώς και εργαλείο αυτοαξιολόγησης για τα σχολεία.

Για την υποστήριξη της μακροπρόθεσμης ανάκαμψης και τη βελτίωση της ικανότητας για οργανωτικές αλλαγές

- στ. Επενδύσεις σε υψηλής ταχύτητας σύνδεση στο διαδίκτυο για περιβάλλοντα μάθησης στον χώρο του σχολείου και εξ αποστάσεως, από την οποία εξαρτάται η διαδικτυακή μάθηση, με προγραμματισμό για τη συντήρηση και τον εκσυγχρονισμό της τεχνικής υποδομής.
- ζ. Κατά περίπτωση και σύμφωνα με τις εθνικές και περιφερειακές νομοθετικές διατάξεις και περιστάσεις, εξασφάλιση ενδεδειγμένου επιπέδου αυτονομίας για τη λήψη αποφάσεων σε σχολικό επίπεδο (από σχολικά συμβούλια, προϊσταμένους, διευθυντές), προκειμένου να διευκολύνονται η καινοτομία, η ικανότητα ανταπόκρισης και η προσαρμογή στις τοπικές και περιφερειακές ανάγκες.
- η. Υποστήριξη των διευθυντών σχολείων, των οποίων ο ρόλος είναι κομβικός όσον αφορά τη διαχείριση των οργανωτικών αλλαγών και των συνεχών βελτιώσεων, με ειδική επαγγελματική ανάπτυξη και καθοδήγηση για τον ρόλο τους. Υποστήριξη των σχολείων και των συνδεδεμένων παρόχων εκπαίδευσης και κατάρτισης ώστε να εξετάζουν τις προσεγγίσεις μικτής μάθησης στο πλαίσιο του στρατηγικού τους σχεδιασμού και των διαδικασιών βελτίωσης του σχολείου, ενδεχομένως με τη χρήση εργαλείων αυτοαξιολόγησης.
- θ. Υποστήριξη του διαλόγου και της δικτύωσης μεταξύ μιας σειράς ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων των οικογενειών, που ασχολούνται με τη μάθηση σε σχολικούς χώρους και άλλα φυσικά περιβάλλοντα και εξ αποστάσεως, ώστε να υπάρξουν ανατροφοδότηση και ιδέες για μελλοντική ανάπτυξη από διάφορες πηγές. Η υποστήριξη θα πρέπει να περιλαμβάνει επίσης διάλογο, καθοδήγηση και στρατηγικές για την προστασία της ασφάλειας των παιδιών και των νέων και για τη διασφάλιση της εμπιστευτικότητας και της προστασίας των δεδομένων τους και της ασφάλειας και της ιδιωτικής ζωής τους στον ψηφιακό κόσμο.
- ι. Αξιοποίηση, κατά περίπτωση, μέρους των εσωτερικών ή/και εξωτερικών μηχανισμών ελέγχου και διασφάλισης ποιότητας ενός σχολείου για τον συνδυασμό περιβαλλόντων και εργαλείων μάθησης, με παράλληλη ενσωμάτωση αξιολόγησης (μέσω) άλλων παρόχων πλην του σχολείου.

5. Πλήρης αξιοποίηση των κονδυλίων και της εμπειρογνώσας της ΕΕ για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις σε υποδομές, εργαλεία και παιδαγωγική, ώστε να ενισχυθούν η ανθεκτικότητα και η ετοιμότητα για σχολεία που είναι έτοιμα για το μέλλον· ειδικότερα, να αξιοποιηθούν το Erasmus+, ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη», το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» και το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης.
6. Επενδύσεις στην έρευνα, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών προκλήσεων και του αντικτύπου των πρωτοβουλιών αυτών στο εκπαιδευτικό οικοσύστημα, ώστε να αξιοποιηθούν τα διδάγματα που αντλήθηκαν και να χρησιμεύσουν ως βάση για μελλοντική μεταρρύθμιση της πολιτικής, μεταξύ άλλων μέσω της αξιοποίησης των εμπειριών των εκπαιδευομένων, καθώς και των δεδομένων που συλλέγονται, εφόσον είναι διαθέσιμα, προκειμένου να αναπτυχθούν βέλτιστες πρακτικές και προσαρμοσμένες λύσεις Τεχνητής Νοημοσύνης για βελτιωμένα προγράμματα μάθησης.
7. Λήψη μέτρων και επακολούθηση της εφαρμογής της παρούσας σύστασης, σύμφωνα με τα εθνικά και περιφερειακά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Συνεκτίμηση, κατά περίπτωση, μέτρων στήριξης των προσεγγίσεων μικτής μάθησης στα εθνικά σχέδια δράσης για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά.

ΚΑΛΕΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΔΕΟΝΤΩΣ ΥΠΟΨΗ ΤΗΝ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΣΕ ΚΑΘΕ ΧΩΡΑ

1. Να υποστηρίξει την εφαρμογή της σύστασης, διευκολύνοντας την αμοιβαία μάθηση και τις ανταλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και όλων των σχετικών ενδιαφερομένων, με την επιφύλαξη της θέσπισης και περαιτέρω επεξεργασίας μέτρων, μέσω:
 - i) του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με στόχο τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης και πέραν αυτού (2021-2030)³⁰.
 - ii) του νέου ευρωπαϊκού κόμβου ψηφιακής εκπαίδευσης και του νέου διαρθρωμένου διαλόγου με τα κράτη μέλη, ο οποίος θα θεσπιστεί στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση 2021-2027 προς στήριξη της διατομεακής συνεργασίας για την ψηφιακή εκπαίδευση·
 - iii) διαδικτυακών πλατφορμών και κοινοτήτων της ΕΕ για την εκπαίδευση και την κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένων της Πύλης Σχολικής Εκπαίδευσης, της ηλεκτρονικής αδελφοποίησης (eTwinning) και της ευρωπαϊκής εργαλειοθήκης για τα σχολεία για «Πρόωθηση της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και αντιμετώπιση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου»·
2. Να υποστηρίξει την ανάπτυξη, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, πόρων προαιρετικής χρήσης, όπως:
 - i) τεκμηριωμένο υλικό καθοδήγησης για τον μαθησιακό σχεδιασμό και την πρακτική της σχολικής οργάνωσης στο πλαίσιο των προσεγγίσεων μικτής μάθησης, μεταξύ άλλων σχετικά με δυναμικά ψηφιακά εργαλεία, προσεγγίσεις αξιολόγησης και επικύρωσης της μάθησης, την προστασία των δεδομένων, την ιδιωτικότητα και την ασφάλεια στο διαδίκτυο·
 - ii) δημιουργία και κοινοχρησία υψηλής ποιότητας ψηφιακού εκπαιδευτικού περιεχομένου, διερευνώντας επίσης τις δυνατότητες του ευρωπαϊκού πλαισίου για το ψηφιακό εκπαιδευτικό περιεχόμενο που αναπτύσσεται επί του παρόντος από την Επιτροπή.

³⁰ ΕΕ C 66 της 26.2.2021, σ. 1.

3. Να υποστηρίξει την επαγγελματική ανάπτυξη και τις μαθησιακές ευκαιρίες για τους εκπαιδευτικούς, τους εκπαιδευτές και το λοιπό εκπαιδευτικό προσωπικό, με τους εξής τρόπους:
- i) προώθηση ανοικτών μαζικών διαδικτυακών μαθημάτων (MOOC) σχετικά με τις προσεγγίσεις μικτής μάθησης για εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτές, διευθυντές σχολείων και εκπαιδευτές εκπαιδευτικών, τα οποία θα φιλοξενούνται από την πλατφόρμα της Πύλης Σχολικής Εκπαίδευσης, και προώθηση της ευρείας χρήσης των μαθημάτων αυτών για το εκπαιδευτικό προσωπικό στα σχολεία·
 - ii) ανταλλαγή ορθών πρακτικών από ανταλλαγές προσωπικού, έργα και δίκτυα του Erasmus+, μεταξύ άλλων μέσω της διαδικτυακής κοινότητας του eTwinning, της μελλοντικής Ακαδημίας Εκπαιδευτικών του Erasmus+ και των κέντρων επαγγελματικής αριστείας·
 - iii) προώθηση του νέου διαδικτυακού εργαλείου SELFIE για εκπαιδευτικούς, που θα τους βοηθήσει να εξετάσουν τις ψηφιακές τους ικανότητες και να σχεδιάσουν την περαιτέρω βελτίωσή τους. Έτσι αξιοποιείται το εργαλείο SELFIE για ψηφιακό προγραμματισμό ολόκληρου του σχολείου, κάτι το οποίο μπορεί να συμβάλει στην υποστήριξη αποτελεσματικών προσεγγίσεων μικτής μάθησης, μεταξύ άλλων όσον αφορά την ΕΕΚ.
4. Να συνεργαστεί με όλους τους ενδιαφερόμενους, συμπεριλαμβανομένων των παρόχων λογισμικού και υλισμικού, σχετικά με τρόπους βελτίωσης των ψηφιακών υποδομών και εργαλείων και της χρήσης τους σε σχέση με την εκπαίδευση και την κατάρτιση και, επιπλέον, να τονίσει τη σημασία της εμπιστευτικότητας και της προστασίας των δεδομένων στο πλαίσιο αυτό.
5. Να υποστηρίξει πρωτοβουλίες για περαιτέρω ανάπτυξη και προώθηση ευκαιριών συμπεριληπτικής, δίκαιης και ποιοτικής εκπαίδευσης και διά βίου μάθησης για όλους, ιδίως όσον αφορά τη συμπερίληψη εκπαιδευομένων υπό διάφορες συνθήκες που επηρεάζουν την πρόσβασή τους σε συγκεκριμένα περιβάλλοντα και εργαλεία μάθησης, αλλά και όσον αφορά τη συμπερίληψη όσων χρειάζονται στοχευμένη στήριξη κατά τη μαθησιακή διαδικασία.

6. Να συνεχίσει να υποστηρίζει τα κράτη μέλη κατά την πραγματοποίηση μεταρρυθμίσεων, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα και η συμπεριληπτικότητα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και να στηριχθεί η ψηφιακή τους ετοιμότητα, σύμφωνα με τους στόχους του σχεδίου δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση 2021-2027.
7. Να εξετάζει την ανάπτυξη προσεγγίσεων μικτής μάθησης στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, στις τακτικές εκθέσεις προόδου για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης και το σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση 2021-2027.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο

Ο/Η Πρόεδρος
